

Vriendenbulletin

Najaar 2015

Foto:René Zoetemelk

Inhoudsopgave

	Pagina
De voorzitter aan het woord	3
Even voorstellen	5
Majoor Thomson	7
De komende tentoonstelling	13
Adellijke portretten, boekbespreking	18
Portret van Aarnoud David Willink	16
Een vrijwilliger belicht	22
In het spionnetje	27
Vacatures	30
Van de bestuurstafel	32

Colofon

Vriendenbulletin

Dit Vriendenbulletin is een digitale periodieke uitgave van het Museum Voorschoten. Het bestuur van het museum streeft ernaar om een aantal weken voor een nieuwe tentoonstelling een Vriendenbulletin uit te brengen. Naast informatie over de komende tentoonstelling is de intentie om actuele en historische gebeurtenissen en verhalen over het wel en wee van en in Voorschoten te belichten.

Het Vriendenbulletin verschijnt in digitale vorm in het formaat PDF. Dit formaat is geschikt voor alle iPad's, tablets en computers. Op sommige computers is de reader voor dit formaat niet vooraf geïnstalleerd. In dat geval kunt u gratis Adobe reader downloaden op <http://get.adobe.com/nl/reader/otherversions/> . Voor Vrienden die geen middelen ter beschikking hebben om digitaal te lezen, bezorgen onze vrijwilligers het Vriendenbulletin in Voorschoten aan huis (buiten Voorschoten per post). Voor de digitale lezers die toch graag een geprint exemplaar hebben is op vertoon van hun vriendenpas een exemplaar verkrijgbaar in het museum.

Vrienden

De Vrienden van het museum hebben tijdens reguliere openingstijden gratis toegang tot het museum en genieten een aantal andere voordelen. Zo ontvangen zij het Vriendenbulletin en een digitale nieuwsbrief. Vriend worden kan al vanaf een jaarlijkse contributie van € 10,00. Samen vormen de Vrienden de Raad van Vrienden die tenminste éénmaal per jaar met het bestuur bijeenkomt.

Gegevens Museum Voorschoten.

Het Museum Voorschoten is een stichting zonder winstoogmerk. Het museum bezit de ANBI-C-status. Dat betekent dat contributies fiscaal aftrekbaar zijn.

Museum Voorschoten

Voorstraat 17

2251 BL Voorschoten

Telefoon 071-561 62 42

Website www.museumvoorschoten.nl

Rabobankrekening: NL74RABO0368040003

Inschrijving KvK: 28097246

BTW nummer: 8125.37.464.B01

RSIN nummer: 8125.37.464

E-mail: bestuur@museumvoorschoten.nl

Inhoud Vriendenbulletin

Aan dit Vriendenbulletin werkten mee: Henk Wijckerheld Bisdom, Kees Scholtes, Popko Noordhoff, Arita Jol, Jan Sloof, Silvia Adarmes, Theo Krait, Wim van den Eijkel, Reinier van 't Zelfde, Jaap Ransijn, Corrie Huguenin

Vormgeving en eindredactie zijn in handen van René van der Smeede.

De voorzitter aan het woord

Open Monumentendag op de eerste dag van het Weekend van Voorschoten was een prachtig dag. Net geen regen, erg veel mensen op veel locaties in het dorp en in de omgeving op de been. Ook in Museum Voorschoten was het een drukte van belang, mede doordat die dag de toegang gratis was. 231 personen bezochten de tentoonstelling over de kostscholen en internaten in Voorschoten en werden van informatie voorzien.

In de kleine zaal was naar aanleiding van het thema “Ambachten” van de Open Monumentendag een tentoonstelling van werk van Pieter Groeneveldt - keramiek, gedichten en een aquarel - uit onze eigen collectie en een bruikleen bijeen gebracht.

De presentatie van het museum in de stand op de Voorsraat was dit jaar geheel gericht op het werven van nieuwe vrijwilligers. Ook dit werd een succes. Meerdere enthousiastelingen wilden vrijwilliger

worden bij ons museum. Voor de tentoonstellingsgroep meldden zich 5 nieuwe vrijwilligers. Tijdens een introductiebijeenkomst hebben zij inmiddels kennis gemaakt met de andere leden van de tentoonstellingsgroep. Een zeer welkome uitbreiding. Verder zijn we in contact gekomen met een vrijwilliger voor de functie van huismeester. Al met al een mooi resultaat. Maar we kunnen nog een aantal vrijwilligers gebruiken. Lees de vacatures verder in dit bulletin en wellicht weet u iemand die ons zou kunnen helpen. Of wellicht heeft u zelf interesse.

De bezetting van het museum en de kraam was toereikend om de grote toestroom van al die mensen op een goede manier te begeleiden. Dank aan alle vrijwilligers die veel werk hebben verzet bij de voorbereiding en uitvoering van al deze activiteiten. Het was een topdag!

In het verleden berichtte ik met enige regelmaat over ons streven naar erkenning als officieel museum. Dit resulteerde eind 2012 in een voorlopige erkenning. Na de verbouwing is er opnieuw contact met ons opgenomen door de stichting Museumregister Nederland - het instituut dat de erkenning regelt - met het verzoek gegevens in te sturen om tot een volledige erkenning te komen. Aan dit verzoek is begin september voldaan. Nu zijn wij in afwachting van het resultaat van de beoordeling.

Henk Wijckerheld Bisdom, bestuursvoorzitter.

Even voorstellen

Toen ik zo'n jaar geleden - nota bene nog niet eens als 'Vriend van' - bij het totaal gerenoveerde Museum Voorschoten binnenstapte, dacht ik: dát lijkt me nou leuk om voor deze club iets (maar wat?) te doen.

Ik houd van musea - in ieder geval genoeg voor een Museumjaarkaart - en ik houd van mijn dorp. En als je dan ook nog wat tijd over hebt, ga je eens praten met één van die enthousiaste bestuursleden van dat museum. Blijken ze net een nieuwe penningmeester te zoeken.

Twee maanden later ben je - met een ooit op de MULO behaalde 10 voor boekhouden met daarbij zelfs nog een middenstandsdiploma - financieel verantwoordelijk voor 'ons' museum. Jawel, een heuse CFO dus!

Mag ik me even voorstellen?

Kees Scholtes, al enige jaren met 'vroegpensioen' en nu 65 jaar oud. Geboren Hagenaar, al ruim 40 jaar - met Andréa - wonend in Mooi Voorschoten. Toevallig? Best wel: omdat er op de Donklaan in de Dobbewijk een heel betaalbaar huisje van net even 50.000 gulden te koop stond. Net te doen voor iemand die na een HTS-opleiding bedrijfskunde aan zijn eerste serieuze baan was begonnen.

Ik zal u mijn verdere loopbaan besparen, maar die had altijd wel iets te maken met het (door)ontwikkelen en verbeteren van organisaties. En dat is nu juist iets wat ons museum na haar pionierstijd in het oude pandje van IJzerhandel Verhoog - naast een nieuwe penningmeester - best kon gebruiken.

Niet dat we (het bestuur dus) van ons museum een 'bedrijf' willen maken, maar naast de mooie tentoonstellingen willen we met al onze ruim 80 vrijwilligers de komende jaren Museum Voorschoten een prominentere plaats in het Voorschotense geven.

En dat is wat het nu zo leuk maakt om me eens in een heel ander wereld te bewegen dan ik altijd gedaan heb. Leuk én leerzaam dus.

Mag ik u tenslotte als man van de centen nog een vraag stellen?

Als u - ook na onze herinneringsbrief van half augustus - uw Vriendenbijdrage voor 2015 (en misschien ook 2014), nog niet betaald mocht hebben, wilt u dan a.u.b. even actie nemen?

Je bent penningmeester of je bent het niet, nietwaar?

Kees Scholtes, penningmeester

Kees met gulle-giften-stoof: "Zó'n stoof (Hartelijk Dank Voor Uw Gift), daar word ik nou helemaal warm van!"

Majoor Thomson

Onbekende Voorschotenaar, bekende Nederlander

Inleiding

Tijdens mijn middelbare schooltijd fietste ik dagelijks van Haren naar Groningen en passeerde daarbij de voormalige Rabenhauptkazerne aan de Hereweg. Op het kazerneterrein stond een borstbeeld van een besnorde militair die onverstoorbaar het verkeer gadesloeg. Thuis in Haren vond ik op zolder een stel oude briefkaarten en desgevraagd vertelde mijn vader dat die kaarten majoor Thomson betroffen wiens borstbeeld aan de Hereweg stond. Later, toen ik mij in Voorschoten vestigde, kwam ik tot de ontdekking dat deze Thomson in Voorschoten geboren was. Mijn belangstelling voor Thomson was gewekt. Ik bezocht vervolgens het Thomsonplein in Den Haag waar een groot monument ter ere van hem staat. Onlangs verbleef ik in de havenstad Durrës (Durazzo) in Albanië. Lopend door de Rruga Kolonel Tomson kwam ik oog in oog te staan met een borstbeeld van Thomson, met op de sokkel een tekst in het Nederlands en in het Albanees: “Hulde aan de Nederlandse held van Durazzo”. Ook de Militaire Academie voor Onderofficieren draagt zijn naam. Wie is deze Voorschotenaar en waarom wordt hij speciaal in Albanië geëerd?

Voorschoten

Lodewijk Willem Johan Karel Thomson werd op 11 juni 1869 geboren in Voorschoten, waar zijn ouders in Huize Klein Rouwkoop aan de Veurseweg woonden. Dit voormalige logeershuis van Kasteel Rouwkoop is helaas in 1975 afgebroken. Zijn vader, Bernard Heidenreich Thomson (1838-1898), was Officier van Gezondheid bij de Marine. Ook Lodewijks grootvader was officier geweest. De familie was van Schotse afkomst.

De moeder van Lodewijk was Maria Wilhelmina Pompe van Meerdervoort, een dochter van Gerrit Jan Pompe van Meerdervoort. Zij wordt beschreven als een lieve zachte vrouw met een sterk rechtvaardigheidsgevoel. Lodewijk had één broer, Pieter, geboren in 1868.

Militaire loopbaan

Na de HBS in Rotterdam volgden beide broers de officiersopleiding aan de KMA te Breda, die zij met succes afsloten. Lodewijk werd in 1888 bevorderd tot tweede luitenant bij de Infanterie. Tijdens zijn eerste standplaats bleek hij een kundig cartograaf te zijn waardoor hij geplaatst werd bij de Dienst der Militaire Verkenningen in Den Haag. Ook toonde hij daar zijn schrijverskwaliteiten, waarbij hij scherp en ironisch uit de hoek kon komen.

Nederlands-Indië

Na bevordering tot eerste luitenant werd hij ingedeeld bij de Koloniale Reserve in Nijmegen. Het jaar daarop vertrok hij naar Nederlands-Indië. Als officier in het 12^e Bataljon nam hij deel aan krijgshandelingen in Atjeh. Vanwege zijn verdiensten hierbij werd hij benoemd tot ridder 4e klasse der Militaire Willemsorde. In 1896 keerde hij om gezondheidsredenen terug naar Nederland, waar hij het zelfde jaar in het huwelijk trad met Henriëtte Lambertina Slotemaker. Zij kregen één dochter, Maria.

Den Haag

Thomson werd, na een verblijf in Nijmegen, gedetacheerd bij de Hogere Krijgsschool en de Topografische Inrichting in Den Haag. In 1898 reed hij mee in de stoet als vertegenwoordiger van de infanterie bij de inhuldiging van koningin Wilhelmina, een erkenning voor zijn verdiensten als officier. Als militair publicist liet hij duidelijk van zich

horen en als cartograaf maakte hij naam door het tekenen van een kaart van Groot Atjeh. Hij trad publiekelijk veelvuldig in discussie met collega militairen, zoals over het vraagstuk van de eerste oefeningen van dienstplichtige militairen.

Zuid-Afrika

In 1899 brak in Zuid-Afrika de oorlog uit tussen de Boeren en het Verenigd Koninkrijk. Nederland, dat van de ontwikkelingen op de hoogte wilde blijven zond militaire attachés uit naar Zuid-Afrika die bij de Boeren geaccrediteerd werden, onder wie Thomson. Bijna was hij door de Boeren uitgewezen vanwege kritiek op hun beleid. De Engelsen hielden hem korte tijd gevangen, samen met zijn Russische collega. In september 1900 keerden de attachés terug naar Nederland. Het verblijf in Zuid-Afrika had Thomson nieuwe inzichten gegeven op krijgskundig gebied. Ook hierover ging hij in debat met collega's, ondermeer in de Militaire Spectator.

Weer terug in Nederland

Thomson schuwde conflicten niet en kwam daardoor ook met zijn meerderen herhaaldelijk in conflict, zoals met luitenant-generaal Snijders. In dit geval ging het over krijgstucht, waarbij Thomson een mildere en minder op kazernetucht gerichte benadering voorstond. Vanwege zijn bekwame optreden bij een dreigende treinstaking in 1903, ontving hij een Koninklijke onderscheiding en werd bevorderd tot kapitein, tot ongenoegen van zijn meerderen. Na zijn bevordering werd hij overgeplaatst naar de voor zijn meerderen "veilige stad" Leeuwarden, waar hij geliefd was bij de soldaten maar ook daar in botsing kwam met zijn superieuren.

Thomson als politicus

Thomson werd in 1905 door de Liberale Unie gevraagd om zich in het kiesdistrict Leeuwarden kandidaat te stellen voor de Tweede Kamer. Hij moest het hierbij ondermeer opnemen tegen de socialist Wibaut en de vrijzinnig democraat Willem Treub, eveneens geboren in Voorschoten.

De kiezers gaven de voorkeur aan Thomson. Als kamerlid sprak Thomson met grote deskundigheid over militaire onderwerpen en toonde zich voorstander van een modern leger dat voeling had met de maatschappij. Hij was ook actief op gemeentelijk niveau en was van 1910 tot 1913 lid van de Haagse gemeenteraad. In 1913 verliet hij de landelijke politiek en keerde weer terug in actieve dienst. Hij werd bevorderd tot majoor en werd commandant van het nieuw op te richten Derde Bataljon van het 12^e Regiment Infanterie in Groningen.

Gerommel op de Balkan

Het Osmaanse rijk was sinds het midden van de negentiende eeuw in verval geraakt en verloor zijn greep op zijn Europese bezittingen. In oktober 1912 brak de Eerste Balkanoorlog uit met de aanval van Montenegro op de Turkse provincie Albanië. In navolging van Montenegro verklaarden ook Servië, Bulgarije en Griekenland het Osmaanse rijk de oorlog. Montenegro bezette het noorden van Albanië, Servië het midden en Griekenland het zuiden. Turkije besloot hierop zich uit de provincie Albanië terug te trekken. Thomson werd in 1912 voor korte tijd als militair attaché uitgezonden naar Griekenland om deze oorlog te volgen.

Albanië als zelfstandig land

Twee belangrijke landen maakten zich zorgen over de opdeling van Albanië. Oostenrijk-Hongarije wilde voorkomen dat Servië toegang zou krijgen tot de Middellandse Zee en in bezit zou komen van de havenstad Durrës (Durazzo) en Italië wenste geen invloedrijke mogendheid dichtbij hun land. Zij waren voorstanders van een zelfstandig en neutraal Albanië. In december 1912 werd tijdens de Conferentie van Londen de onafhankelijkheid van Albanië door de (zes) Europese grootmachten erkend, maar delen van het Albanese leefgebied werden aan Montenegro, Servië (Kosovo!) en Griekenland toegekend. Een Internationale Controle Commissie (ICC) werd samengesteld met als belangrijkste taken het vastleggen van de grenzen en het ontwerpen van een nieuwe grondwet. De zetel was de

kustplaats Vlorë (Valona), waar ook in november 1912 de door het ICC niet erkende Albanese regering onder leiding van Ismail Qemal was opgericht.

Prins Wilhelm zu Wied, het nieuwe Albanese staatshoofd

Een belangrijke taak van de grote mogendheden was het benoemen van een nieuw staatshoofd. Bij de selectieprocedure kwamen serieuze figuren aan bod, maar ook schertsfiguren en oplichters. Uiteindelijk viel het oog op de Duitse prins Wilhelm zu Wied, op voorspraak van zijn tante, de Roemeense Koningin Carmen Sylva. Wilhelm was een zoon van Prinses Marie der Nederlanden, dochter van Prins Frederik, de broer van Koning Willem II. Wilhelm werd ooit genoemd als huwelijkskandidaat voor onze toenmalige toekomstige Koningin Wilhelmina. Op 21 februari bracht een Albanese

delegatie, onder leiding van Essad pasja Toptani, een bezoek aan het stamslot te Neuwied en bood hem de troon aan van Albanië. Helaas paste Wilhelm niet in het profiel dat voor de toekomstige vorst was opgesteld: een sterk staatshoofd dat het jonge land met al zijn binnen- en buitenlandse vijanden de baas kon zijn. Hij was integendeel een

zachtaardige, sobere en besluiteloze man. Op 7 maart 1914 arriveerde de nieuwe koning van Albanië (Mbret) met zijn gezin per boot in Durrës en werd met veel ceremonieel ontvangen. Hij nam zijn intrek in zijn sobere paleis, een voormalig Turks gouvernementsgebouw bij de haven.

Thomson naar Albanië

De Europese grootmachten, vertegenwoordigd in de ICC, hadden besloten een internationale vredesmacht te legeren in Shkodër (Scutari), een redelijk moderne stad in het onherbergzame noorden van Albanië, het gebied van de eerwraak. Deze vredesmacht bestond uit Engelsen, Fransen, Italianen, Duitsers en Oostenrijkers. Rusland was afwezig vanwege zijn relatie met Servië. Haar jurisdictie was beperkt tot Shkodër en directe omgeving. Eveneens hadden de grootmachten besloten dat een nationale gendarmerie moest worden opgericht voor de handhaving van de orde in het land. Hiervoor zou een neutraal land moeten zorg dragen. Nederland werd benaderd en stemde in met het verzoek. Een aantal Nederlandse officieren werd voor deze "opbouwmissie" geselecteerd en als commandant werd kolonel Willem J.H. de Veer benoemd. De Veer was een traditionele militair zonder gevechtservaring. Thomson daarentegen was origineel, eigengereid en had gevechtservaring. Alle Nederlandse officieren traden tijdelijk in Albanese krijgsdienst en werden in rang bevorderd, de Veer werd luitenant-generaal en Thomson luitenant-kolonel. Nadat deze twee een oriëntatiereis door Albanië hadden gemaakt, arriveerden in februari 1914 de overige officieren per schip in Vlorë.

Popko Noordhoff

Bijschriften bij de foto's

- Majoor Lodewijk Thomson
- Rabenhauptkazerne te Groningen, verwoest in 1945
- Prins Wilhelm zu Wied en Prinses Sophie
- Bezoek van de Albanese delegatie o.l.v. Essad pasja Toptani aan Schloss Neuwied om Fürst zu Wied formeel de troon van Albanië aan te bieden

Hoe het verder gaat met Lodewijk Thomson kunt u lezen in het volgende nummer van ons Vriendenbulletin.

Van Kempen en Begeer

Iconen van de Zilverfabriek

Vanaf 11 december 2015 zijn deze iconen van de Zilverfabriek het stralende middelpunt in Museum Voorschoten. De betekenis van de

Zilverfabriek voor ons dorp kan moeilijk worden overschat. Het bedrijf kende markante directeuren van de families Van Kempen en Begeer, die hun eigen stijl hadden. Die uitte zich zowel in bedrijfsvoering als in de ontwerpen van de producten. Aan de hand van foto's, documenten, tekeningen en

natuurlijk zilveren voorwerpen biedt het Museum Voorschoten de bezoeker een terugblik op de geschiedenis van deze bijzondere fabriek.

In 1858 besloot Johannes Mattheus van Kempen III (1814-1877), zijn bedrijf te verplaatsen naar Voorschoten, dan nog een landelijk boerendorp. Van Kempen heeft in Utrecht al een vermaarde zilver- en goudbedrijf.

Koningin Sofie en haar echtgenoot Koning Willem III behoorden tot zijn klanten. Van Kempen had grote belangstelling voor de moderne technieken en de nieuwe machines. Hij importeerde vanuit Engeland een stoommachine met grote valhamer. De geluidsoverlast van het gevaarte werd niet gewaardeerd in de Utrechtse binnenstad, waar zijn bedrijf

gevestigd was.

Voorschoten was een ideale plek om zijn bedrijf te vestigen. Het dorp lag gunstig aan het spoor en aan de Vliet. Zijn belangrijkste klanten en zijn Haagse winkel waren dichtbij.

Van Kempen kocht het huis en terrein van de buitenplaats Berbice van de familie Van Iterson en vestigde hier zijn fabriek. De fabriek mocht op koninklijk besluit van koning Willem III de naam *Van Kempen en Zonen Koninklijke Nederlandsche fabriek van gouden en zilveren werken* dragen.

De vestiging van de fabriek gaf een enorme impuls aan de werkgelegenheid in Voorschoten en omgeving. Rond de eeuwwisseling waren er circa 300 werknemers in dienst. De fabriek beschikte toen al over drie stoomwerktuigen met een totaal van 33 paardenkrachten.

Directeur Van Kempen was begaan met zijn personeel. Voor de jonge werknemers die in 1858 met hem vanuit Utrecht waren mee gekomen, richtte hij in het Baljuwhuis een speciale huiskamer in. De jongemannen konden hier de krant lezen en konden - tegen inkoopprijs - koffie of bier nuttigen. Tabak voor hun pijp kon op dezelfde voorwaarde worden aangeschaft. Ook werden er tekenlessen gegeven, wat natuurlijk in hun werk te pas kwam. Daarnaast was er zangles en zondagmiddag godsdienstles.

Deze huiselijke opvang voor de vrijgezelle jongemannen heeft niet al te lang geduurd. Zodra zij zich in de Voorschotense gemeenschap hadden genesteld en vaak een echtgenote gevonden hadden, was er niet langer behoefte aan. De zangles resulteerde in de vorming van een koor en in 1989 werd Harmonie Benvenuto opgericht. De

benodigde instrumenten werden door de fabriek bekostigd evenals de muzikanten aan het einde van de Benvenutoaan. De muziek van Harmonie Benvenuto heeft tot ver in de twintigste eeuw in het dorp geklonken.

Goedlopende producten waren het tafelzilver en de zilveren thee- en koffieserviezen. Hoewel Van Kempen IV aanvankelijk niet enthousiast was over vergaande samenwerking met anderen, kwam er in 1919 toch een fusie. Van Kempen gaat verder met de eveneens Utrechtse zilversmid C.A. Begeer en met J. H. Vos. Uit deze drie bedrijven ontstaat de *Koninklijke Nederlandsche Edelmetaal Bedrijven Van Kempen, Begeer en Vos (K.N.E.B.)*. De start was moeizaam vanwege de intredende recessie en door onenigheid binnen de directie. Binnen enkele jaren werd Carel Begeer de nieuwe directeur-generaal en vertrok Van Kempen naar concurrent Gerritsen in Zeist.

Carel Begeer bemoeide zich intensief met de zilverfabricage. Hij ontwierp in 1926 vrijwel vlak of cilindrisch servies met weinig versieringen. De voorwerpen werden zoveel mogelijk uit één stuk gemaakt. Veel Duitse vaklieden werden naar Voorschoten gehaald om daar met in Berlijn gemaakte gereedschappen en machines minder arbeidsintensief lepels en vorken te produceren. Dit betekende wel het einde voor een hele vleugel lepelmakers. Hun handwerk met hamer en vijl werd overbodig.

De ontwerpen van C.J.A. Begeer (1883-1956) pasten bij de de *Nieuwe Zakelijkheid*. Het bedrijf specialiseerde zich in moderne ontwerpen, vervaardigt met moderne technieken. Hiervoor werd ook de Oostenrijkse ontwerpster Christa Ehrlich (1903-1995) aangetrokken. Zij legde zich toe op cilindervormig gebruikszilver dat machinaal

vervaardigd kan worden. Deze ontwikkelingen konden echter niet voorkomen dat het in de jaren twintig financieel steeds slechter ging. Er werd zelfs in de pensioenen van oud-werknemers gesneden.

De Crisis van 1929 trof ook de zilverfabriek en ontslagen volgden. De *N.V. Zilverfabriek Voorschoten* ging zich vervolgens meer richten op de productie van populair geprijsd bestek van pleet (*Zilfapleet*) en verchromd messing bestek. Dit laatste product wordt spoedig opgevolgd door roestvrij staal onder de naam *Voorschoten vlek vrij door en door*.

De Tweede Wereldoorlog was een zware tijd voor de fabriek. Veel Duitse vaklieden stonden achter de bezetter. Er werden diverse opdrachten voor de bezetter gemaakt waardoor medewerkers aan de Arbeitseinsatz konden ontkomen. Daarnaast werd het steeds lastiger om aan grondstoffen en arbeidskracht te komen.

Na de oorlog kwam de productie weer op gang en werd jong personeel aangetrokken. Langzaamaan liep het personeelsbestand op tot 300. Vooral het *Zilfapleet* deed het goed in de verkoop. Na 1950 werd dit echter overvleugeld door het *Keltumpleet* van de Koninklijke Gerritsen en Van Kempen uit Zeist. Het bedrijf waar Van Kempen na de fusie naar was vertrokken.

Na het overlijden van Carel Begeer in 1956 nam Dirk Vos zijn functie als directeur-generaal van de *K.N.E.B.* over. In 1959 werd Vos opgevolgd door S.A.C. Begeer, zoon van Carel. Hij was al vanaf 1947 directeur van de *N.V. Zilverfabriek Voorschoten*.

Kort daarna fuseerden de *K.N.E.B.* en de *Koninklijke Gerritsen en Van Kempen* te Zeist tot de *Koninklijke Van Kempen en Begeer*.

Goede reclame voor de fabriek was de bestelling van prinses Margriet en Pieter van Vollenhoven in 1966 van een bestekcassette naar een ontwerp van Carel Begeer uit 1926, dat qua stijl terugging tot een achttiende-eeuws model.

Door concurrentie vanuit het Verre Oosten en stijgende zilverprijzen kreeg de onderneming het opnieuw moeilijk begin jaren tachtig. De verliezen liepen op en het personeelsbestand werd teruggebracht. In augustus 1984 werd voor een deel van het bedrijf surséance van betaling aangevraagd. De personeelsleden bezetten de fabriek om een deel van de werkgelegenheid te redden. Desondanks werd het faillissement uitgesproken en nam kledingconcern Mexx het oude fabrieksgebouw in Voorschoten over.

verliezen liepen op en het personeelsbestand werd teruggebracht. In augustus 1984 werd voor een deel van het bedrijf surséance van betaling aangevraagd. De personeelsleden bezetten de fabriek om een deel van de werkgelegenheid te redden. Desondanks werd het

faillissement uitgesproken en nam kledingconcern Mexx het oude fabrieksgebouw in Voorschoten over.

Een deel van het concern maakte een doorstart. In Zoetermeer werd een nieuwe fabriek gebouwd waar vanaf 1985 de *Koninklijke Van Kempen & Begeer* verder ging als productiebedrijf voor penningen en als handelsmaatschappij voor diverse brancheproducten. Een aantal oud-werknemers van de Zilverfabriek startte aan de Rouwkooplaan de nieuwe *Zilverfabriek Voorschoten B.V.*

Arita Jol, lid tentoonstellingsgroep

Bijschriften bij de foto's

- De Koninklijke fabriek voor zilver en goudwerken J.M. van Kempen en zonen rond 1870
- J. M. van Kempen III (1814-1877)
- Harmonie Benvenuto in optocht door de Leidseweg, ter hoogte van Huize Helvetia. circa 1950. Foto collectie Gemeentearchief Den Haag
- C.J.A. Begeer (1883-1956)
- Theepot en suikerpotje van een vierdelig zilveren theeservies, J.M van Kempen circa 1900, collectie Museum Voorschoten

Adellijke portretten op Duivenvoorde

Nieuw boek over de portretten op kasteel Duivenvoorde

In de afgelopen jaren zijn verschillende boeken verschenen die een veel breder en dieper inzicht hebben verschaft in de geschiedenis en de bewoners van het kasteel Duivenvoorde en de in het kasteel gehuisveste collecties. In 2000 verscheen een boek over de familie Van Wassenaer die nauw verbonden is aan zowel Duivenvoorde als Twickel in Delden. In 2007 een boek over de geschiedenis van het Slot Moyland in de omgeving van Kleef, Duitsland. In 2010 het boek over Duivenvoorde; bewoners, landgoed, kasteel, interieur en collectie. In 2012 het boek Passie voor schilderijen; De verzameling Steengracht van Duivenvoorde en in 2015 het boek over de collectie Adellijke familieportretten op Duivenvoorde. Dit jaar worden deze portretten ook in het kasteel tentoongesteld. Waaronder een aantal uit particulier bezit. Terecht wordt in het boek gesteld dat familieportretten de ziel zijn van kastelen en buitenplaatsen. Dit boek vormt dan ook een belangrijke en waardevolle aanvulling op de literatuur over Duivenvoorde en ook over de portretten van de bewoners van de families die beschreven worden.

Geen statische collectie

In de lange geschiedenis van het kasteel Duivenvoorde is het kasteel een onafgebroken familiebezit geweest. De laatste eigenaresse, jkvr. L.H. baronesse Schimmelpenninck van der Oye (1891 - 1965) bracht het oude familiebezit in 1960 in de Stichting Duivenvoorde onder. Door huwelijken, verervingen, aankopen en verkopen is deze unieke portrettencollectie tot stand gekomen. De oudste portretten in het kasteel dateren uit de 16e eeuw. Het meest recente portret is dat van de laatste eigenaresse door George Rueter uit 1962.

In het boek wordt de volgorde aangehouden van de belangrijkste families die het kasteel bewoond hebben: De familie Van Wassenaer, de

portretten familie Steengracht en de familie Schimmelpenninck van der Oye.

De familie Van Wassenaer is een van de oudste en voornaamste adellijke families van Nederland en Holland. De in het boek beschreven portretten van deze familie en enkele aanverwante geslachten bestaat uit zowel in de diverse lambriseringen in de kamers en zalen van Duivenvoorde opgenomen portretten als uit opgehangen schilderijen. Hoogtepunten zijn hier de in de Marot of Grote Zaal van het kasteel opgehangen portretten door Gerard van Honthorst en Caspar Netscher, de portretten door Evert Crijnszn. van der Maes, van Johan van Wassenaer en zijn echtgenote Maria van Voorst van Doorwerth uit 1608 in de hal van het kasteel en portretten door Cornelis Jonson van Ceulen, Adriaen Hanneman, Willem van Mieris, Johannes Mijtens en Paulus Moreelse en Pieter Nason. De meeste van deze schilderijen zijn in het bezit van de Stichting Duivenvoorde. Enkele schilderijen zijn aan Duivenvoorde in bruikleen gegeven door de familie Stichting Van Wassenaer.

De collectie Steengracht portretten bestaat uit portretten van de familie Steengracht maar ook van aanverwante geslachten. De familie Steengracht behoorde tot het Zeeuwse patriciaat en had belangen in de Verenigde Oost-Indische Compagnie. Hun voorouders hadden onder andere wortels in Dordrecht en Haarlem. De familie Steengracht kreeg Duivenvoorde door een huwelijk in de eerste helft van de 19e eeuw in bezit. Via de familie Steengracht kregen ook portretten van de families Berck, Van der Poort, Van Berckenrode en Van Diemen een plaats op Duivenvoorde. Hoogtepunten uit de periode Steengracht uit de 19e eeuw zijn de tekening van de kinderen Steengracht uit omstreeks 1839 door Lodewijk Vincent, het dubbelportret, pastel op papier, van Henriette Steengracht (1839-1880) en Gustaaf Steengracht (1843-1908) door Heinrich Siebert - in 1914 werd op basis hiervan een pastel op papier een dubbelportret vervaardigd van Emilie Marie Schimmelpenninck van der Oye (1910-1988) en van haar broer Frans Arnold Leo Carel Schimmelpenninck van der Oye (1905-2001) - en het

door Alexander Hugo Bakker Korff op basis van een foto in 1880 geschilderde portret van Henriette Steengracht (1839-1880).

In 1912 erfde Willem Anne Assueer Jacob baron Schimmelpenninck van der Oye (1889 - 1957) landgoed en kasteel Duivenvoorde van zijn oom jhr. mr. Hendricus Adolphus Steengracht (1836-1912). In het interieur waren de portretten van de voorafgaande geslachten opgenomen. Hierdoor kwamen op het kasteel portretten van de familie Schimmelpenninck van der Oye te hangen die aan de op Duivenvoorde aanwezige portretten werden toegevoegd. Baron Willy had een grote belangstelling voor de collectie die door vererving verder werd uitgebreid. Na het overlijden van baron Willy vererfde een deel hiervan conform binnen de familie vastgelegde afspraken, aan zijn halfbroer Frans Arnold Leo Carel baron Schimmelpenninck van der Oye (1905 - 2001). Hoewel dit waarschijnlijk niet de bedoeling was geweest, verlieten de meeste van deze portretten het kasteel in 1961 ook daadwerkelijk. Na het overlijden van Carel Schimmelpenninck van der Oye is zijn collectie ondergebracht in de Stichting der Heerlijkheden Oosterland, Sirjansland en Oosterstein. Na zijn overlijden keerde een aantal belangrijke portretten als bruikleen van deze Stichting weer terug naar het kasteel. Het merendeel van de ruim 100 portretten is echter verspreid geraakt over het gehele land.

In het kader van de expositie Adellijke Portretten op Duivenvoorde wordt een groot aantal hiervan getoond. Hoogtepunten hiervan zijn een tweetal portretten van Jan Toorop - potlood en krijt op papier - uit 1919 te weten Jeanne Françoise Schimmelpenninck van der Oye - Chassagnard (1879-1959) en van haar zoon Alexander Schimmelpenninck van der Oye (1907-1942). Hij zou in 1942 samen met vier andere gijzelaars door de Duitse bezetter worden geëxecuteerd. Beide bruiklenen van de Stichting der Heerlijkheden Oosterland, Sirjansland en Oosterstein zijn nu in Rijksmuseum Twenthe te Enschede. Ook zijn bruiklenen van andere collecties zoals van de Stichting Familiefonds Boreel te zien zoals het portret- pastel op pier door Thérèse Schwartze, van Ludolphine Henriette Schimmelpenninck

van der Oye (1857 - 1891) uit omstreeks 1880. Zij was gehuwd met mr. Jacob Willem Gustaaf Boreel, gezant.

De beschrijvingen van de families en hun portretten worden in het boek in de context van hun tijd geplaatst met aardige beschrijvingen van de levens van de geportretteerden en hun bijzonderheden.

In het boek zijn verder artikelen opgenomen over de thema's: schitterende juwelen, kinderen op hun mooist, puike pruiken, origineel of kopie, deftige mode en kragen in veelvoud. Verder is een goed gedocumenteerde catalogus opgenomen.

Een zeer waardevolle toevoeging aan de literatuur over de geschiedenis van het kasteel Duivenvoorde en zijn bewoners en verzamelingen.

ADELLIJKE PORTRETTEEN op Duivenvoorde

Sabine Craft-Giepmans, Hilde Gilissen en Annette de Vries (eindred.)

Stichting Duivenvoorde, Voorschoten en RKD Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis, Den Haag

Waanders Uitgeverij, Zwolle, 2015, ISBN 978 94 6262 040 7 (gebonden uitgave).

Theo Kralt, Utrecht, 16 augustus 2015

drs. T.P.G. Kralt MSc was in de jaren 1976 – 1985 rondleider op Duivenvoorde en was in 2008 eindredacteur van het boek 'Wielbergen en de familie Brantsen. De lotgevallen van een landgoed en Victoriaans landhuis in Angerlo'. Waanders Uitgevers, Zwolle, 2008. ISBN 978 90 400 8545 1, 313 pagina's.

Portret van Aarnoud David Willink

Op 14 maart 2014 opende het Museum Voorschoten na een grondige verbouwing haar deuren. Bij deze gelegenheid schonk de gemeente Voorschoten een portret van Aarnoud David Willink (1836-1847), een leerling van het Instituut Noorthey. Het portret is een kopie naar een gesigneerd en 1846 gedateerd portret van de schilder Johann Georg Schwartze (1814-1874) dat zich in particulier bezit bevindt. Johann Georg is de vader van de beroemde schilderes Thérèse Schwartze (1851-1918).

De Gemeente Voorschoten schonk niet alleen het schilderij, maar nam ook de kosten van een restauratie voor haar rekening. Bij de restauratie is een gat en een dunne plek in het doek gerepareerd, is de verkleurde vernis afgenomen en zijn over de nieuwe vernislaag retouches aangebracht. Bovendien is de lijst onder handen genomen. Beschadigingen in de gipsornamenten zijn aangevuld waarna de lijst opnieuw is “verguld”. Het schilderij bevindt zich weer in goede conditie en is tot 29 november door iedereen te bewonderen op de tentoonstelling over de internaten “Noorthey, Bijdorp & Beresteyn”.

Familie Willink

Aarnoud David stamde uit een invloedrijke familie die sinds de achttiende eeuw behoorde tot de Amsterdamse haute finance. Het bankiershuis van zijn overgrootvader Jan Willink (1751-1826), gevestigd in een huis van de architect Vingboons aan de Herengracht 386 in Amsterdam, was een belangrijke financier van de Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog (1776-1783). Met Aarnoud David Willink (1783-1854), Jan Willinks zoon, begon voor deze familie de aristocratisering van de vermogenselite. Aarnoud David Willink werd door zijn huwelijk met Johanna Maria Nutges in 1816 Heer van Bennebroek en eigenaar van de buitenplaats Huis te Bennebroek. Hierme schaarden de Willinks zich onder notabelen zoals de Van

Lenneps op het Huis te Manpad bij Heemstede en de Borski's op Elswoud bij Overveen.

In februari 1835 trouwde in Amsterdam de koopman Jan Willink (1810-1856), de zoon van de Heer van Bennebroek, met Elisabeth Maria Luden, dochter van Jacob Hendrik Luden, lid

van de Stedelijke Raad van Amsterdam. Op 22 juli 1836 werd uit dit huwelijk in Amsterdam “onze” Aarnoud David van het schilderij geboren.

Noorthey

Ruim twee weken voor zijn negende verjaardag werd Aarnoud David ingeschreven als leerling van het Instituut Noorthey in Veur. Noorthey had bij de vermogenselite een goede naam en Aarnoud was dan ook niet de eerste telg uit zijn geslacht die de school bezocht. Tien jaar daarvoor had zijn neef Hendrik Willink de opleiding van Petrus de Raadt gevolgd en in 1823 werd George Luden, een oom van moeders kant, als 22ste leerling op Noorthey ingeschreven.

Aarnoud David zou maar ruim anderhalf jaar op Noorthey verblijven. Hoewel het instituut in een heilzame omgeving stond, ver van de stad, viel Aarnoud toch ten offer aan volksziekte nummer een in die tijd: tbc, de tering.

Aarnoud bleef tijdens zijn ziekte op Noorthey en werd goed verzorgd door de vrouw van De Raadt. Hij overleed daar in de vroege morgen van 6 februari 1847, tien jaar oud. De eerste maal dat een leerling op Noorthey overleed.

Op 7 februari 1847 deden Petrus de Raadt, directeur van Noorthey en Jacobus Petrus Treub, secretaris van Veur, bij Caan van Neck, burgemeester van Veur, aangifte van het overlijden van Aarnoud David Willink, die een dag daarvoor was gestorven op het Instituut Noorthey.

Waarschijnlijk heeft de familie Willink het portret van hun zoon als blijvende herinnering aan Noorthey geschonken. Het portret toont een broos jongetje wiens portret in de loop van de tijd onder de oneerbiedige naam “Het teringjongetje” is gaan heten. Na opheffing van het Instituut Noorthey is het portret in handen van de gemeente Voorschoten gekomen en is het nu in eigendom overgegaan naar het Museum Voorschoten. Een

fraaie aanwinst waarmee het museum in haar tentoonstellingen een onderdeel van de negentiende-eeuwse geschiedenis van Voorschoten kan belichten.

Wim van den Eijkel en Reinier van 't Zelfde, leden Collectie Beheer groep

Bijschrift bij de foto's

- Huis te Bennebroek, rond 1840
- Portret van Aarnoud David Willink (1836-1847), olieverf op doek, collectie Museum Voorschoten

Een vrijwilliger belicht

Ria Tromp

Onder de druiven in de serre van het huis van Ria en Adriaan Tromp praten we over het vrijwilligersbestaan van Ria. We hebben uitzicht op een prachtige tuin. De koffie en het zelfgemaakte gebak maakt het geheel nog gerieflijker.

Als arts en als vrouw van een arts heeft Ria een intensief leven achter zich. Al vanaf haar afstuderen heeft zij vrijwilligerswerk gedaan. Meer dan 25 jaar heeft zij zich onder andere ingezet voor de Stichting Gezond Voorschoten. Als medisch adviseur heeft zij zich ingespannen om voor de Voorschotense gehandicapten extra voorzieningen te realiseren.

Op haar 65ste ging Ria met pensioen. Ria is altijd geïnteresseerd geweest in de geschiedenis van Voorschoten. Zij vond het dan ook leuk dat er in Voorschoten een museum ontstond; zij wilde daarbij betrokken zijn.

Toen het museum eenmaal het huidige pand aan de Voorstraat betrok is zij suppoost van het museum geworden. De culturele ochtenden vond ze geweldig. Ze kwam er graag. Zij houdt van aanpakken en doet dat natuurlijk met anderen. Het liep dan ook eigenlijk helemaal vanzelf dat zij gastvrouw werd en vervolgens degene die de gastvrouwen ging organiseren.

De laatste vier jaren heeft zij deze taak op zich genomen. Het nam steeds meer tijd in beslag. Het aantal activiteiten in het museum groeide enorm. Buiten de normale openingstijden komen bedrijven en instanties vaker naar het museum. Vergaderingen en bijeenkomsten worden gecombineerd met de culturele boodschap van de lopende tentoonstelling. Daarvoor zijn steeds vaker gastvrouwen nodig. En Ria vindt dat zij niet alleen moet aansturen maar ook wil zij tussen haar mensen staan en meewerken. Inmiddels staan er 22 dames op de gastvrouwenlijst.

Ria blijft als reserve suppoost betrokken bij het museum, maar ze gaat in januari 2016 stoppen met het aansturen van de gastvrouwen. Zij is dan 75 lentes jong en wil het stokje graag doorgeven. Gevraagd naar wat Ria het leukste vond van haar museumjaren geeft ze aan dat het voldoening geeft als het goed loopt.

Verder herinnert zij zich nog vele mooie momenten zoals de vele gesprekken bij de ansichtkaarten van Voorschoten (nog in het oude gebouw). De molens vond ze erg leuk en ook het toepassen van oude ambachten in het museum: die kapper die in het museum mensen ouderwets aan het kappen en scheren was . . .

Ook heeft ze nog enkele tips voor haar opvolgsters: gastvrouw zijn doe je minimaal met twee personen en vraag de dames niet te lang van tevoren.

Na afloop bezichtigen we samen de tuin, zien we hoe de verbouwing van de vroegere artsenpraktijk is ingevuld en snijdt Ria een kropje sla uit de moestuin, spuit het schoon om daarna aan ons mee te geven. “Lekker, met kaas op een boterham” zegt ze.

Jaap Ransijn, bestuurslid

In het spionnetje

In rubriek 'In het spionnetje' kijken we met één van de vrijwilligers van het eerste uur terug naar de beginjaren van het (Historisch) Museum Voorschoten.

Van oorsprong Hagenees kochten we in 1967 een huis in de wijk Boschgeest. Wel bijzonder een huis tussen de koeien, ze graasden op de Baron Schimmelpennincklaan, op de plek van Bejaardenhuis Forescate en verderop in de van Helsdingenlaan.

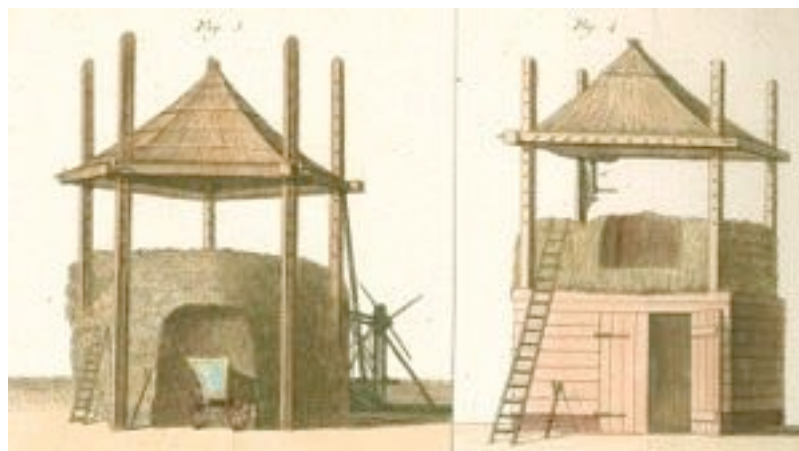
We genoten van de rust en het landelijke.

Ja, dan wil je iets meer weten van je leefomgeving vooral omdat dat ook een deel van je werkgebied was. De geschiedenis van het dorp: de bewoners, behuizing, geografie en archeologie alles boeide mij en zo kwam ik bij” Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten”

Een achttal jaren ben ik er bestuurslid geweest o.a. belast met de vorming van de Oudheidskamer wat in 2003 resulteerde in het mede oprichten van het Historisch Museum Voorschoten. Daar had ik naast het besturen als taak tentoonstellingen inrichten en het vormen en beheren van een Pieter Groeneveldt collectie.

Samen met Trudo Bosch, Joop Schipper en Jan Sloof richtten we de eerste jaren tweemaal per jaar een tentoonstelling in.

De eerste tentoonstelling ging over **Boerderijen in Voorschoten** en was te zien van van 10 t/m 28 september 2003 op woe-, vrij-, zater- en zondagmiddag te zien.

In de dorpskrant kwam een oproep tot uitlenen van historische spullen en daarna bezochten we de mensen om te kijken wat geschikt was voor de tentoonstelling.

Ja, zo weet ik nog dat we bij de ene boer hooi haalde voor de hooiberg en bij de ander melkbussen, de kaasboer had ook van alles en de bollenboer gaf gereedschap.

Oude foto's en prenten werden ingenomen en tot slot hadden Jan, Joop, Trudo thuis nog wel wat spullen. Zelf mocht ik oude klompen en een melkkan inleveren.

Voor onze tweede tentoonstelling, **Dienders en spuitgasten** van 16-april t/m 2 mei 2004 kregen we veel materiaal van politie en brandweer o.a historische dienstkleding.

Twee dagen voor het inrichten was erg kort en we maakten langen dagen op de zolder van het Ambachtshuis.

Met veel improviseren, koffie en lachen lukte het steeds weer.

Daarna volgde nog vele leuke tentoonstellingen en met veel plezier kijk ik nog steeds naar de foto's. Daarover een volgende keer.

Corrie Huguenin, adviseur bestuur

Vacatures

Tentoonstellingsgroep

Vorbereiding van een tentoonstelling is veel werk; onderzoek, uitzoeken van mooie en/of bijzondere voorwerpen in de eigen collectie en bij andere instellingen is leuk, zeker in een enthousiaste groep. De tentoonstellingsgroep zoekt dan ook ***enthousiaste mensen*** die zich willen verdiepen in bepaalde onderwerpen van de Voorschotense geschiedenis. Na al dat gespeur en geschift, geschrijf en gezocht moet er een tentoonstelling opgezet en ingericht worden, ook daarvoor zoekt de tentoonstellingsgroep nieuwe enthousiaste mensen. Zo kunnen we met zijn allen nog jarenlang leuke, mooie en verrassende tentoonstellingen maken in ons prachtige museum.

Gebouw beheer

Ondanks het mooie recent verbouwde pand, hebben we altijd te maken met onderhoud en andere werkzaamheden. Mensen die goed met hun handen kunnen werken en over enige technische kennis beschikken zijn dan ook zeer nuttig en de smeerolie van een geslaagde tentoonstelling/ evenement. Wij zijn op zoek naar een ***coördinator voor de gebouwengroep***. Deze vrijwilliger is verantwoordelijk voor de coördinatie en uitvoering van onderhoud aan het gebouw, zowel intern als extern. Een leuke uitdaging voor een ervaren klusjesman/vrouw en iemand die oog heeft voor verbeteringen/aanpassingen van ons gebouw.

De evenementen groep

Veel tentoonstellingen gaan meer leven voor bezoekers als er ook evenementen (buiten het museum gebouw) worden georganiseerd. Denk bijvoorbeeld aan lezingen, fietstochten, wandelingen, excursies. De eventengroep kijkt samen met de tentoonstellingsgroep welk ondersteunende evenementen mogelijk zijn.

Wij zijn op zoek naar een vrijwilliger die het leuk vindt lezingen te organiseren. Denk hierbij aan : het uitwerken van het thema voor de

lezing, het zoeken en contacteren van sprekers, het verzorgen van het promotiemateriaal en de organisatie van de logistiek. Ervaring met het organiseren van evenementen en een netwerk in de kunst & cultuur omgeving zijn een pre.

De promotie en PR groep

Deze groep zorgt voor de promotie van de tentoonstellingen en activiteiten. Deze groep onderhoudt ook de contacten met de verschillende media, organisaties op het gebied van kunst & cultuur, de Gemeente Voorschoten en de ondernemers organisaties in Voorschoten. Tevens zorgt deze groep ook voor het bijhouden van onze website en Twitter account.

Wij zijn op zoek naar een vrijwilliger met een achtergrond in communicatie of PR. Hij/zij vindt het een uitdaging om door middel van de vele communicatie kanalen (persberichten, nieuwsbrieven, website , Twitter, etc.) de inwoners van Voorschoten en omgeving en onze Vrienden van het Museum op de hoogte te houden van onze activiteiten.

Vrijwilligersmanagement

Bij het museum werken ca 60 vrijwilligers. Ieder bedrijf met die omvang heeft wel een personeelschef. Onze vrijwilligers zijn ons lief en we zoeken iemand die de personeelsfunctie kan invullen. De precieze functie-inhoud stemmen we graag in een persoonlijk gesprek af.

Kom praten

Heeft u interesse om vrijwilliger te worden, dan hebben wij graag een informatief gesprek met u. Mail naar bestuur@museumvoorschoten.nl voor een afspraak. Kent u iemand die interesse heeft, dan kan hij/zij ons natuurlijk ook mailen.

Bestuur Museum Voorschoten

Van de bestuurstafel

Vriendenbulletin

Dit is de tweede uitgave van het Vriendenbulletin dat zowel in digitale als klassieke druk verschijnt. Inmiddels hebben meer dan 600 Vrienden van het museum hun e-mailadres aan ons opgegeven. Zij ontvangen de digitale uitgave. Voor de vrijwilligers van het museum is dit een behoorlijke besparing in tijd.

We weten dat er Vrienden zijn die het bulletin als naslagwerk bewaren. Voor hen laten we altijd een aantal exemplaren extra drukken die zij dan gedurende twee maanden in het museum kunnen afhalen.

De vrienden die geen e-mailadres hebben opgegeven ontvangen een gedrukt exemplaar in hun brievenbus. Met klem verzoeken we hen om ook over te gaan op digitale toezending. Voor het museum is dat een behoorlijke kostenbesparing. Geef aan ons uw e-mail adres op museumvoorschoten@gmail.com

Nieuwsbrief

Alle Vrienden die het Vriendenbulletin per e-mail ontvangen, ontvangen ook de Digitale Nieuwsbrief. Deze verschijnt in beginsel maandelijks (tenzij er onvoldoende nieuws is om de brief te vullen). In de Nieuwsbrief besteden we aandacht aan de evenementen die het museum organiseert. De Nieuwsbrief is dus per definitie altijd actueler dan het Vriendenbulletin

Openingen

Alle vrienden ontvangen altijd een uitnodiging voor de opening van een tentoonstelling. De 'digitale' vrienden per e-mail, de overigen per brief. Een vaste rubriek in het Vriendenbulletin is 'De komende tentoonstelling'. We geven u daarbij een indruk wat er te zien is. Voor de opening van een tentoonstelling worden behalve de Vrienden ook relevante relaties van het museum uitgenodigd.

Contributie

Om het voor u en ons makkelijk te maken zullen wij u in het vervolg per e-mail of brief vragen om uw jaarlijkse contributie over te maken onder vermelding van een factuurnummer. We voorkomen dan het vele extra werk dat onze penningmeester heeft gehad aan de inning en verantwoording van de contributies over de jaren 2014 en 2015. Voor de Vrienden die dit bulletin per post ontvangen is de brief bijgevoegd, de andere Vrienden ontvangen een e-mail

Bestuur Museum Voorschoten